

Det smärtsamma priset

– om belastning och skador i byggbranschen

9 av 10 upplever smärtor kopplade till sitt arbete

Byggnads har under 2021 frågat över 3 800¹ medlemmar om de upplever besvär på grund av värk i kroppen. Vi har även ställt frågan om de upplever att de fått tillräcklig kunskap och hjälpmedel för att kunna undvika skador. Resultatet är nedslående.

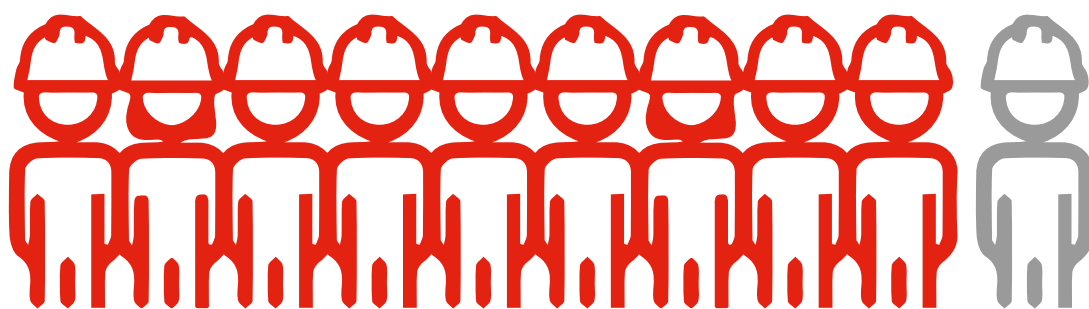
Att vara byggnadsarbetare är att ha ett fysiskt krävande yrke. Att arbeta med kroppen kan vara både belönande och utvecklande, men det kräver att man får både kunskap och hjälpmedel för att undvika arbetsmoment som sliter och belastar kroppen felaktigt.

Det är arbetsgivarens ansvar att de anställda ska ha så bra möjligheter som möjligt för att jobba säkert. Riskerna för skada ska minimeras genom att de anställda får rätt skyddsutrustning och hjälpmedel, samt utbildning för att minska

riskerna för ergonomiska skador.

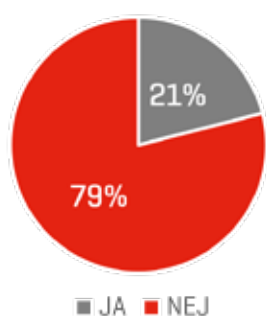
Arbetsmiljöverkets rapport, *Arbetssskador 2020*, visar att ergonomiska belastningsfaktorer är den tredje vanligaste orsaken till samtliga anmälda arbetssjukdomar i Sverige. Inom byggbranschen toppar belastningsbesvär dessutom sjukskatistiken. Där anges bland annat tunga lyft och förflyttningar av material, ensidigt och monotont arbete samt olämpliga arbetsställningar som starkt bidragande faktorer.

Resultat Byggnads enkät

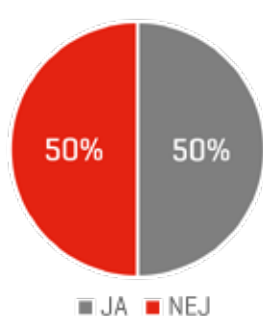
Ergonomiska besvär

Nio av tio upplever smärtor kopplade till sitt arbete. En stor majoritet upplever smärtor i främst rygg och axlar. Totalt upplever hela 89 procent av de svarande någon form av ergonomiska besvär kopplat till sitt arbete.

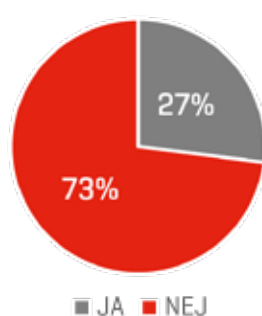
Instruktioner om arbetsteknik

79 procent uppger att de antingen inte fått instruktioner eller möjlighet att träna in lämplig arbetsteknik för arbetsuppgifter som kan innebära risk för skada, något de enligt Arbetsmiljöverkets ergonomiföreskrift har rätt till.

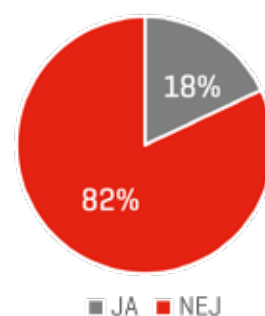
Kunskap om arbetsställningar och teknisk utrustning

Hälften uppger att de inte fått tillräcklig kunskap om lämpliga arbetsställningar eller hur teknisk utrustning och hjälpmedel ska användas.

Tidiga tecken på belastningsskador

73 procent har inte fått kunskap om hur man känner igen tidiga tecken på belastningsskador.

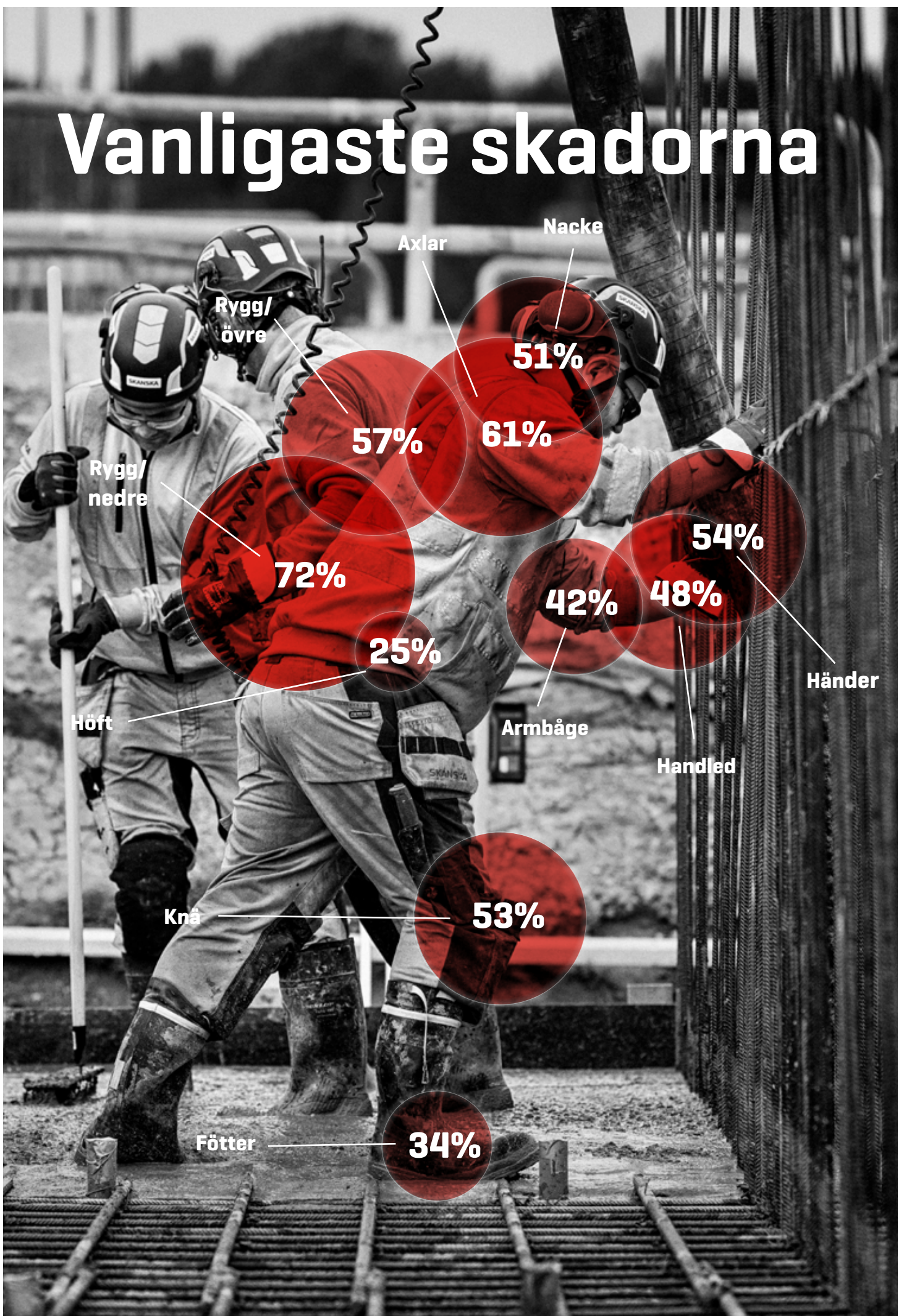

Anmält skada till Försäkringskassan

Undersökningen visar också att många lider i det tysta. Endast 18 procent har anmält sina skador till Försäkringskassan. Detta kan också vara ett resultat av att många inte känner till att det ska göras en anmälan om arbetsskada.

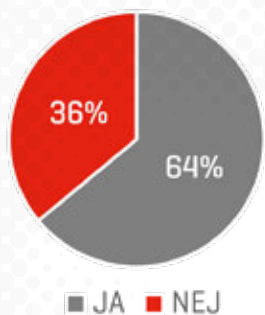
¹ Enkäten genomfördes digitalt våren 2021 med totalt 3852 svarande medlemmar i hela landet.

Vanligaste skadorna

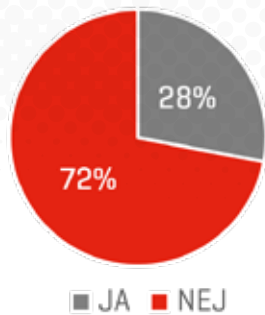
Hälsoundersökningar

Att regelbundet genomgå en hälsoundersökning är kanske det bästa sättet att identifiera och motverka belastningsskador. Detta är också något samtliga anställda har rätt till enligt kollektivavtalet.

Erbjudits hälsoundersökning

Trots kravet visar Byggnads undersökning att 36 procent av de tillfrågade inte erbjudits någon hälsoundersökning.

Kontroll av rörelseorgan

Undersökningen visar även att endast 28 procent fått göra en kontroll av rörelseorganen med ergonom eller sjukgymnast. Något som ska vara obligatoriskt och är ett avgörande moment för att identifiera skador i tidigt skede.

Det smärtsamma priset

Bakom statistiken döljer sig många levnadsöden. Från människor som i ung ålder tvingats byta bransch till äldre som inte vågar hålla sina barnbarn av rädsla över att vibrationsskadade händer ska tappa greppet.

Utöver det personliga lidandet blir resultatet sjukskrivningar som kostar samhället miljarder. Det leder också till att många inte orkar jobba hela vägen till pension, inte minst när pensionsåldern ska höjas.

Enligt en rapport från Skandia kostar sjukskrivningarna i Sverige samhället 65 miljarder varje år och trenden går åt fel håll. Enligt samma rapport skulle samhället spara drygt 21 miljarder kronor genom att sätta in förebyggande åtgärder som minskar risken för ohälsa.

En sjukskrivning på en vecka för någon som tjänar 30 000 kronor i månaden kostar arbetsgivaren cirka 15 000 kronor. Därtill ska läggas produktionsbortfall samt extra kostnader för att hitta en ersättare, introduktion, upplärning, passerkort, registrering i olika system, skyddsutrustning, arbetskläder med mera. Brister i det förebyggande ergonomiska arbetet är lika förödande för den enskilde som det är kostsamt för samhället.

Kravet: sanktioner och riskbedömningar

Ansvaret för att motverka ohälsa och olycksfall ligger hos arbetsgivaren. Byggbranschen har under lång tid haft stort fokus på den typen av risker som orsakar omedelbar skada, samma fokus behöver nu ges de risker som påverkar över tid. Bedömning av ergonomiska risker ska vara lika självklart som att ha ett skyddsräcke eller skyddsskor.

BYGGNADS KRAV:

- ▶ Att riskbedöma och motverka riskfaktorer som påverkar den anställda över tid måste få högre prioritet.
- ▶ Att samtliga arbetsgivare låter sina anställda gå på hälsoundersökningar, upplyser om den hälsorisk det innebär att inte gå, samt tar resultatet av dessa på allvar.
- ▶ Att arbetsgivare som brister i detta bör kunna dömas till vite eller straffas med sanktioner från arbetsmiljöverkets inspektörer, liknande det som redan finns kring fallolyckor.

Källor:
Arbetsmiljöstatistik Rapport 2021:01 Arbetsskador 2020, Arbetsmiljöverket 2021
Samhällskostnaden för längre sjukskrivningar, Skandia 2020
Startutbildning BAM, Arbetsmiljöföretagen 2018, Byggföretagen, Byggnads